

I Jämtradians morgonprogram den 26 febr. 1985 efterlyste Fredrik Fredriksson i Borgafjäll historier om en man, som i början av 1900-talet vandrade omkring i norra Jämtland och södra Västerbotten. Han kallades för Springar-Ante, ibland även för Dala-Ante. Om hans vandringar i nämnda trakter finns ett flertal historier. Om han var känd även på andra håll, vet jag inte. Han omtalas som kringvandrande djurläkare, men var mest känd för sin förmåga att snabbt kunna springa långa vägsträckor.

I Frostvikens församlings dödsbok är antecknat: Begraven å Sjoutnäs kapells kyrkogård den 4 oktober 1916. En till både namn och födelseort okänd kringlopande mansperson, omkring 60 år gammal, känd under namnet Springar-Ante". Ovanstående anteckning om hans begravning torde vara den enda uppgift, som finns i offentliga handlingar från Springar-Antes senare levnadsår. I någon församling i Dalarna finns väl hans födelsedag antecknad, men i våra trakter vet ingen något därom. Springar-Ante lämnade inte ut några uppgifter. När man frågade, vad han hette, svarade han: "Ante Korinte Korante Korej. Om sina föräldrars namn upplyste han: "När jag for hemifrån, kallade jag dem far och mor". När någon frågade Ante, varifrån han kom, svarade han: "Mitt namn finns skrivet på en ladudörr i Dalom".

I en hembygdsbok, som beskriver byn Storåbränna, berättas om en Dala-Ante. Springar-Ante kallades ju även Dala-Ante, så det torde vara samma person som åsyftas. Ur kapitlet Original i samma bok citeras, "Dala-Ante hade en näsa som "ruttnade bort", så han täckte den med gråpapper, som han klistrade fast. Här omtalar han, att han kom från Småland "och hade sju bröder som alla var sjökaptener". Själv hade han studerat till veterinär men blivit hästgetare. De uppgifter han lämnade om sig själv och sina sju bröder torde vara för att vilseleda. Han lär ha berättat för någon, att han i sina yngre år haft en drängtjänst, som han rymt ifrån. Detta skulle vara orsaken till att han höll sig undan.

Om Springar-Antes sista resa berättar Arvid Jönsson i Norrsjön. Springar-Ante kom vandrande från Tåsjö. Arvid var då tretton år gammal. Han minns, att Ante satt på vägkanten och vilade sig, innan han fortsatte färden över Svansele mot Sjouten-området. Han hade med sig en stövare av blandras. Tidigare ägde han en hund, som hette Larven. Denne blev dock skjuten av lappar, när han en gång jagade och skingrade deras renhjord. Arvid Jönsson hade vid ett tidigare tillfälle köpt en klocka av Ante, en nyckeldragare, som han ännu har i sin ägo. Han minns, när ante fortsatte sin vandring på de stigar, som ledde mot Sjouten. Det var sista gången Arvid såg Springar-Ante.

När Ante på sin vandring kom till Hovde vid sjön Sjoutens sydända, orkade han ej längre. Han var sjuk och trött och blev liggande vid den väg, som fortsatte längre upp utefter sjön.

På södra sidan om Sjouten fanns vid denna tid en gård, som var bebodd, det var före sjöns reglering. En kväll hörde folket i denna gård några underliga ljud från den älv, som rinner från Sjouten. De trodde, att det var något djur de hörde. Kanske en uggla.

Någon möjlighet att ta sig över den älven hade inte Ante, och då hade han ju inte någon möjlighet att ta sig fram till gården och få hjälp. Älven var för vattenrik. Nu efter regleringen ligger resterna av denna gård flera meter under vattenytan, när det är högvatten. En damm är numera byggd över älven, och på dammen har man byggt en väg, som till och med kan trafikeras av bilar. Men så var det inte för 70 år sedan.

Vid denna tid ombesörjdes posttrafiken mellan Lidsjöberg och Sjoutnäset av Petter Bengtsson från Inviken. Sommartid bar han posten i en väska. I de sjöar som fanns efter postvägen hade Petter båtar, som han använde. Sedan det frusit till använde han häst, om det fanns möjlighet därtill. I annat fall fick han ta skidorna till hjälp.

Denna dag i september 1916 kom han vandrande med posten från Lidsjöberg. När han kom till Hovde, fann han Springar-Ante liggande vid vägkanten. Denne var vid liv men mycket medtagen. Petter hade båt i Sjouten, och Ante fick följa honom till Sjoutnäset. Där fick Ante stanna kvar hos Johan Olofsson Hjälms och hans hustru Lisa. Hur lång tid Ante var hos dem, innan han dog, är inte bekant. Enligt Frostvikens församlings dödsbok begravdes Ante den 4 okt. Det torde således inte ha varit så länge.

Ludvig Andersson i Härbergsdalen berättar, att när Ante var död, hoppade hans hund upp i sängen. Hunden var aggressiv och ville inte lämna sin döde husbonde, som han alltid varit ovanligt tillgiven. För att få honom från sängen tillverkades ett halsband, som trädde på en käpp. Efter flera misslyckade försök lyckades man få halsbandet runt hundens hals, och på så sätt fick de hunden att lämna sängen.

Efter begravningen, som torde ha skett i samband med Sjout-mässan, bjöd Hjälms och hans hustru på begravningskaffe. Även den kista, som blev Antes sista vilorum tillverkades av Hjälms. Detta måste han ha gjort utan ersättning. Ante hade inga egna tillgångar.

I Avaträsk bys historia nämnes bland djurläkare eller naturdoktoren Springar-Ante "från fjället".

Byalaget, en bok om Höglunds by i Dorotea, berättar i ett kapitel om flera "Kloka gubbar". Kapitlet är undertecknat med signaturen H.V. En av dessa kloka gubbar kom från Tåsjö och kallades Springar-Ante. Han vandrade omkring och botade sjuka djur. Om en ko inte kunde kalva, sade han, att hon hade "botten". Springar-Ante ordinarade då "kvarsocker", som han hade med sig. Om en häst fick blod-

brist, skulle han ha en medicin, som kallades "Mika Pers pulver". Man skulle göra små bollar av pulvret och föra dessa så långt ner i hästens hals, att denne måste svälja. Mika Pers pulvret hade fått sitt namn efter en bonde i Havsnäs, Mikael Persson Sundin. Man fick skriva till honom, så sände han medicinen med posten.

Min bror Karl, bosatt i Siljeåsen, minns Springar-Ante mycket väl. Han ombads att titta på en häst, som inte var helt kurant. Ante gick till stallet, och när han sett hästen, var diagnosen klar: "Hästen är krubbitare. Han drar i sig för mycket luft och får kolik. Köp "Sävenbom" på apoteket för 50 öre och ge hästen, så blir han kry". Denna händelse inträffade omkring 1910.

Några år tidigare, det var vid jultiden, kom han en kväll springande över skogen från Tåsjö. Han var slagen i ansiktet. Hela huvudet var blodigt. Han fick blodet avtvättat och vilade ut någon dag, innan han fortsatte sin vandring.

Att Springar-Ante varit med om ett slagsmål var tydligt, men det var säkerligen inte hans fel. Ante omtalas som en lugn, fåmäld person, som aldrig gjorde en människa förnär. Man såg gärna, att han kom på besök, och om det fanns sjuka djur på gården, var han särskilt välkommen. Han beskrivs som medelstor till växten med långa ben och kraftig överkropp. I regel var han dåligt klädd och även på renligheten fanns en del att anmärka.

Ante var intelligent och kunde berätta mycket om vad han upplevt på sina vandringar. När han tillfrågades, om han varit i Amerika, svarade han: "Dit har jag varit många gånger i tankom - men inte med skankom".

Springar-Ante fick en infektion i näsan. Denna infektion förvärrades med åren. Han brukade fästa papper på näsan för att skydda den mot kylan. Näsan blev mer sårig. Denna sjukdom torde han varit en bidragande orsak till hans död. Troligen var det kräfta.

Springar-Ante hade under sina tidigare vandringsår en hund, som han kallade Larven. Denne hund var hans trogne följeslagare i många år. En gång hade Larven fått tag på en renhjörd, som han jagade och skingrade. Detta skulle enligt Anders Kristoffersson i Borgafjäll ha skett på Rajasjöns is i Dorotea socken. Hunden blev vid detta tillfälle skjuten till döds av renägarna. Springar-Ante var djupt fästad vid hunden och sörjde honom länge. När han var nedstämd till sinnes, brukade han vid minnet av hunden deklamera:

I Avaträsk by
Larven blödde,
Där han dödde
utav lappens skarpa bly.
Nu får du sova,
nu får du vila,
nu slipper du fara
hela världen vida.

Rajasjön ligger på flera mils avstånd från Avaträsk, men hunden torde ha orkat följa med dit och där avlidit av skottskadorna

En annan version av dikten lyder:

Min trogna Larv jag ej glömma kan,
som stöp för lappens skarpa bly
långt upp i Morijärv.

Nu får jag gå som vattnet i en å
och fälla många tår
på mina kinder små.

Mest omtalad är Springar-Ante för sin förmåga att springa fort långa sträckor. Han tycks ha ställt upp i många tävlingar mot skarpsprungna hästar. Dessa tävlingar ägde vanligen rum på isbelagda sjöar, när föret var fint för hästarna. Det finns berättelser om sådana tävlingar från Ströms vattudal, Frostviken, Tåsjö, Dorotea, Vilhelmina m fl. platser. Det är i stort sett likadana historier. Starten utgick från en viss plats i regel belägen vid en sjö. Målet bestämdes till en annan plats belägen på ett avstånd av en till tre mil från starten. I de historier som berättats blev alltid Springar-Ante segrare. Han stod i allmänhet vid målet och väntade på medtävlaren. Det hände ibland, att han hade så god tid på sig, att han hunnit ordna med kaffe i närmaste gård.

Vid denna tid - i början av 1900-talet - uppehölls trafiken av ångaren Virgo. Virgo trafikerade sträckan Strömsund - Bågede. Vid ett tillfälle kom kaptenen på Virgo och Springar-Anet överens om, att de skulle tävla om vem som först skulle hinna till Strömsund. Startplats var Bågede. Ante skulle ta sig fram genast och snabbast landvägen. När Virgo kom fram till kajen i Strömsund, stod Ante där och väntade. Virgo förlorade naturligtvis tid genom att båten måste angöra ett flertal bryggor och där ta emot och avlämna varor och passagerare. Ante hade ju inga sådana förhinder utan kunde utan uppehåll springa till målet.

Petrus Forssén i Lillviken, född i Risbäck 1898, omtalar, att han i sin ungdom såg Springar-Ante flera gånger. Han gick aldrig som vanliga människor utan småsprang - lunkade -, även då han inte hade bråttom. Då han skulle springa fort, hade han en ovanlig teknik. Han tog två, tre steg. Sedan hoppade han 4 - 5 meter. Men han satte sig inte på stjärten som nutida trestegshoppare utan fortsatte med oförminskad hastighet utan något uppehåll.

En annan meddelare säger, att Ante kunde böja benen även framåt. Det verkade som om han saknade knäskålar som tog emot. "Han travade som en älg".

Doktor Bertil Wikström i Strömsund säger att knäskålarna egentligen är ett skydd för underliggande senor och muskler. Det har hänt att knäskålarna opererats bort, och att patienten sedan kunnat gå tämligen obehindrat. Men att någon efter ett sådan ingrepp med framgång kunnat ställa upp i en löpartävling be-

tvivlade han.
I Springar-Antes fall skulle ju det förhållandet, att han saknade knäskålar vara medfött, och att han därför kunde böja knäet lika bra framåt som bakåt. Detta skulle vara en av anledningarna till att han kunde springa så fort.

